

Asia: VN/25570/2023-OM-54

Lausuntopyyntö työryhmän mietinnöstä; uusi välitysmenettelylaki

Lausunnonantajan lausunto

1. Yleistä

Välimiesmenettelylain uudistus on erittäin tarpeellinen, jotta laissa ja sen soveltamiskäytännössä havaitut puutteet ja epäkohdat saadaan korjattua. Välimiesmenettely on elinkeinoelämän keskeinen konfliktinratkaisumekanismi. Liike-elämän toimijoilla on perusteltu tarve joutuisaan ja luotettavaan riidanratkaisuun, eikä heillä ole mahdollisuutta odottaa yleisten tuomioistuinten ratkaisuja näiden kohtuuttoman pitkien käsittelyaikojen vuoksi. Menettelyn tulee kuitenkin perustua stabiileihin, kattaviin ja kansainväliset kriteerit täyttäviin oikeusohjeisiin. Voimassa oleva välimiesmenettelylaki ei kaikilta osin vastaa näihin tarpeisiin, eikä se täytä tyydyttävällä tavalla menettelyn tehokkuuden ja joutuisuuden sekä oikeusvarmuuden vaatimuksia.

Työryhmän mietintö on ansiokas ja perusteltu ehdotus välimiesmenettelylain uudistamisesta. Avance Asianajotoimisto Oy katsoo, että työryhmän mietinnön mukainen uudistus toisi myönteisiä vaikutuksia suomalaiselle elinkeinoelämälle ja vahvistaisi Suomen kansainvälistä kilpailukykyä. Välimiesmenettely on kansallinen vientituote. Saattamalla välimiesmenettelylakinsa kansainvälisen liike-elämän edellyttämälle tasolle Suomi voi lisätä suomalaisen välimiesmenettelyn kiinnostavuutta erityisesti rajat ylittävissä tilanteissa. Tämä koskee sekä välimiesmenettelylain että Keskuskauppakamarin Välitysmenettelysääntöjen mukaista riidanratkaisua.

Avance Asianajotoimisto Oy esittää seuraavat näkemykset työryhmän mietinnöstä.

Avance Asianajotoimisto Oy kannattaa lain uudistamista UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration (2006) mukaiseksi mahdollisimman vähäisin muutoksin ja lisäyksin. Erityisen tärkeää on se, että Suomi saisi uudistuksen myötä niin sanotun mallilakimaastatuksen.

Kompetenssi-kompetenssin sekä erillisyyssperiaatteen kirjaaminen lakiin on erittäin tervetullutta, samoin kuin välitystuomion mitättömyyttä koskevista säännöksistä luopuminen. Lisäksi viittaukset oikeudenkäymiskaareen on työryhmän ehdotuksen mukaisesti syytä poistaa esimerkiksi esteellisyyden ja kustannusten jakautumisen osalta. Tällöin kansainvälisissä välimiesmenettelyissä ei olisi tarvetta keskustella Suomen kansallisen lain mukaisista tulkinnoista.

Avance Asianajotoimisto Oy kannattaa sukupuolineutraalin terminologian käyttöönottoa, mutta katsoo, että laissa tulisi omaksua Keskuskauppakamarin Välimiesmenettelysääntöjen 2024 sanastoa vastaava terminologia. Keskuskauppakamarin Välimiesmenettelysääntöjen 2024 sanastossa välimiestä vastaava termi on välitystuomari, kun taas työryhmän mietinnössä ehdotetaan termiä välitysoikeuden jäsen.

Terminologian osalta lähtökohtana tulisi olla lain käyttäjäkunnan tarpeet. Mielestämme termi välitystuomari on sekä johdonmukainen Keskuskauppakamarin Välimiesmenettelysääntöjen 2024 kanssa että helppokäyttöinen, ymmärrettävä ja asiallisesti perustelu, sillä välimiesmenettelyssä on kyse tuomitsemistoiminnasta. Välimiesmenettely muodostaa tuomioistuinmenettelystä selvästi erillisen riidanratkaisujärjestelmän, joka on suunnattu ensisijaisesti ammattimaisille liike-elämän toimijoille. Lain käyttäjäkunta on siten tosiasiallisesti rajallinen ja hyvin perehtynyt ao. menettelyyn, minkä vuoksi emme pidä todennäköisenä, että termi välitystuomari aiheuttaisi esimerkiksi sekaannusta tuomioistuinten tuomareiden aseman ja tehtävän kanssa.

Avance Asianajotoimisto Oy kannattaa työryhmän mietinnön mukaista ehdotusta, jossa välityssopimuksen sitovuuteen ei ole tehty poikkeuksia esimerkiksi mikro- ja pienyrittäjiä koskevien riitojen tai työsopimukseen liittyvien riitojen osalta. Työryhmän perustelut ovat tältä osin vakuuttavia. Huomautamme lisäksi, että välityslausekkeen sisältävissä työsopimuksissa sovitaan tyypillisesti myös siitä, että työnantajalla on lähtökohtainen vastuu välimiesoikeuden kustannuksista. Tämä markkinakäytäntö rajaa entisestään tilanteita, joissa välityslauseke voisi muodostua työntekijän kannalta kohtuuttomaksi.

Avance Asianajotoimisto Oy kannattaa ehdotusta välimiesmenettelyä koskevien asioiden keskittämistä nimettyihin tuomioistuimiin asiantuntemuksen turvaamiseksi. Työryhmän mietinnössä todetusti tämä lisää tuomioistuinmenettelyjen tehokkuutta ja ratkaisukäytännön ennakoitavuutta. Erityisen kannatettavaa on välitystuomion pysyvyyteen kohdistuvien kanteiden keskittäminen käräjäoikeuksien sijaan hovioikeuteen. Käräjäoikeuden käsiteltäväksi tulevien välimiesoikeuden asettamista ja välimiesoikeuden palkkioita koskevien asioiden osalta on syytä harkita, mikä käräjäoikeus on asianmukainen oikeuspaikka ottaen huomioon riittävä asiantuntemus mutta toisaalta myös eri käräjäoikeuksien ruuhkaisuus.

Työryhmän ehdotus turvaamistoimia koskevan sääntelyn kehittämisestä on myös kannatettava. Erityisen myönteistä on, että lakiin ehdotetaan otettavaksi uutta sääntelyä välimiesoikeuden toimivallasta määrätä turvaamistoimia, jotka tuomioistuin voi asianosaisen hakemuksesta vahvistaa

täytäntöönpanokelpoisiksi. Samalla on ehdotuksen mukaisesti perusteltua säilyttää nykyinen mahdollisuus hakea turvaamistoimia suoraan käräjäoikeudelta. Välimiesoikeuden ja tuomioistuimen rinnakkainen toimivalta antaa menettelyn osapuolille mahdollisuuden valita kuhunkin tilanteeseen sopivimman oikeuskeinon, mikä osaltaan parantaa oikeussuojan saatavuutta ja joutuisuutta.

Avance Asianajotoimisto Oy

Salla Suominen

Partner, asianajaja

Saara Sorvaniemi

Senior Associate, asianajaja

2. 1 luku Yleiset säännökset

-

3. 2 luku Välityssopimus

-

4. 3 luku Välitysoikeuden kokoonpano

-

5. 4 luku Välitysoikeuden toimivalta

-

6. 5 luku Asian käsittely välitysmenettelyssä

-

7. 6 luku Välitystuomio

-

8. 7 luku Välitystuomion kumoaminen

-

9. 8 luku Välitystuomion tunnustaminen ja täytäntöönpano

-

10. 9 luku Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

-

11. Pääasialliset vaikutukset (mietinnön luku 4.2)

-

12. Muut huomiot

-

Suominen Salla
Avance Asianajotoimisto Oy

Sorvaniemi Saara
Avance Asianajotoimisto Oy